

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Constans Defensio, Ex S. Scriptvra, Et Vera Catholica
Doctrina, Atqve Observatione Vniuersalis Christianæ
Ecclesiæ Deliberationis de Christiana Reformatione**

Bucer, Martin

Genevae, 1613

De secundis nuptiis sacerdotum

urn:nbn:de:hbz:466:1-34315

quemadmodum, pro dolor, luce meridiana clarius est, & res ipsa clamat, sciât, se non habere, quod nostram Coniugij permissionem taxent, aut de legibus sublimioris cuiusdam castitatis disputent.

Fundamentum ex verbo Dei desumptum, Quod teneamur Sacerdotibus Coniugium liberum permittere.

Solutio argumentorum Aduersariorum quæ ducunt ex loco Pauli, 1. Cor. 7. Qui cælebs est, curat ea quæ sunt Domini, &c.

Solutio alterius argumeti, ducti ex dicto Pauli, 1. Cor. 7. Ne fraudetis vos inuicem, nisi si quid ex consensu, pro tempore, vel vacetis ieiunio & precatoni.

De secundis nuptiis Sacerdotum.

C A P. CXXIV.

Os, tanquam Christianus Episcopus, tenemur, providere, vt Ecclesiis verè pij, Dei que timentes ministri præficiantur, qui nullo scelere, quod vim habet è regno Dei excludendi, implicati & irretiti sint. Tit. 1. iam diuturni temporis experientia docuit, fieri nullo modo posse, vt promiscua illa Sacerdotum cum mulieribus commixtio è medio tollatur, nisi legitimum Matrimonium permittatur. Sæpius enim illud, sed frustra tentatum est, ab eo vsque tempore, quo propositum fuerat prohibitionem Matrimonij plene in actum perducere. Quod apud Germanos primùm circa annũ Christi M. LXXIV. sub Gregorio VII. non sine graui tumultu, & infinitis scandalis factum est, vt testatur Sigebertus Gemblacensis in suo Chronico. Ex quo iam dudum omnes prudẽtes Episcopi, & alij Magistratus, fieri non posse iudicarunt, vt Sacerdotibus tantùm manifestè illegitimi concubinatus, sine maiori periculo, prohibeantur, nisi legitimum matrimonium contrahendi potestas eis concedatur.

Cùm igitur S. Coniugium res per se Sancta sit, & iuxta ministerium Ecclesiæ non tantum bene consistere, verum etiam multum auxiliij & adiumenti eidem asferre queat, iuxta testimonium Spiritus sancti, qui statim postquam Episcopum irreprehensibilem esse voluit, subiunxit, vnus vxoris maritum: cùm que nisi legitimum matrimonium liberum permittamus, idoneos ac Dei timẽtes ministros pro Ecclesiis fidei nostræ commẽdatis, comparare nequeamus, sanè debitores sumus coram Domino, vt medium liciti matrimonij, & à Deo ipso instituti, diutius non differamus, sinamúsque hac ratione miseris Parochias idoneis ministris destitutas esse.

Obiicitur quidem hoc loco dictum Pauli, Qui cælebs est, curat ea quæ sunt Domini, quomodo placiturus sit Domino. At qui duxit vxorem, sollicitus est de his, quæ sunt mundi, quomodo placiturus sit vxori. Sed dictum istud in eo sensu intelligi debet, quo est ab Apostolo prolatum. Haud dubiè enim non ab omnibus Coniugibus curam

rerum diuinarum, studium placendi Domino remouere & negare uoluit, solamque negotiorum huius seculi sollicitudinem, quomodo suo quisque Coniugi, quam optimè placiturus sit, propriam illis attribueret: Sed de eo tantum, quod ut plurimum fieri solet, locutus est, præsertim ubi cum mundanis hominibus matrimonium contrahitur.

Infidelis enim mundoque dedita vxor abstrahit à rebus diuinis ad res mundanas & carnales, de quo genere mulierum Paulus hoc dictum protulit. Nam alioquin nemo Christianus inficiari potest, piam vxorem esse adiutricem ad diuinam vitam, in hoc mundo: præsertim omnibus his, qui donum cœlibatus à Domino non acceperunt.

Immota enim relinquere oportet uerba Domini, qui dicit, faciamus homini adiutorium, quod cum eo sit. Quod non de alio Adiutorio intellexit, nisi quod hominem ad diuinam vitam adiuuare potest. Ad quam quicquid hominem non promouet, id non Adiutorium à Deo, sed potius impedimentum & obstaculum dici potest.

Nemini, ut opinor, dubium est, quod sicut non omnes, qui extra matrimonium uiuunt, nihil rerum huius mundi, sed solum quæ Domini sunt curant: ita non magis uoluerit B. Apostolus, de omnibus coniugatis affirmare, quod nihil eorum, quæ Domini sunt, tantummodo autem quæ mundi curent. Etenim matrimonium sanctum est, & thorus conjugalis immaculatus. Quod omnipotens Deus, quod solus uerax est, solus sanctus & immaculatus, pronunciat. Verum igitur id esse necesse est in omni matrimonio, iuxta institutionem eius contracto, siue à Sacerdotibus, siue à Laicis, siue primum sit, siue secundum aut tertium.

Verbum enim Dei nullum in hac re, uel personarum, uel numeri discrimen ponit.

Pia igitur vxor, ducta in Domino, non potest non esse Adiutorium, ad ministerium Domini, etiam Sacerdotibus, præsertim qui donum cœlibatus à Domino non habent.

Quemadmodum Sancta Elizabetha Zachariæ suo, auxilio & adiumento fuit, ad seruiendum Domino, etiam in ministerio Sacerdotali. Sicut etiam mater Nazianzeni, maritum suum in Episcopali munere iuuat, de qua Nazianzenus in oratione funebri, quam habuit in obitum patris sui, scribit; Quod patri suo, non tantum coadiutrix fuerit in pietate, sed etiam doctrix & gubernatrix. Idem aliæ quoque quam plurimæ sanctæ mulieres, suis præstiterunt maritis, præstantque adhuc hodie. Probari igitur non potest, sanctum Matrimonium in Domino copulatum per se impedimento esse muneris Sacerdotali, præsertim cum Spiritus Sanctus ipse, hoc instituerit, & primo loco cum Ecclesiæ ministerio cõiunxerit. Ex quo ulterius sequitur, D. Paulum hæc uerba (qui vxorem habet, curat ea quæ mundi sunt, quomodo placeat vxori suæ) non de omnibus coniugibus, sed de iis tantum intellexisse, qui mundana ratione, & cum mundanis hominibus matrimonio se iungunt. Unde statim subiicit, hoc autem ad id, quod uobis conducibile est dico, non uti laqueum uobis iniiciam. In quo agnoscit, nonnullis hominibus vxorem esse tam necessarium ad piè uiuendum Adiutorium, ut extra
matri-

Matrimonium vivere, fit illis laqueus, & perniciosum scandalum.

Iam verò non simpliciter, & omnibus Sacerdotibus, Matrimonij potestatem fecimus, sed eos primùm omnium ad veram castimoniam, & sanctitatem admonuimus: deinde illis tantùmmodo coniugij potestatem fecimus, quibus extra id vivere perniciosus laqueus est, per quē in omnē impudiciā, & impediētē prolabuntur, in eāq; non tantū pereūt, sed etiam Ecclesiam Dei, horribiliter secum in perniciem trahunt. Sic enim in Libro positum est.

Quo autem facilius auerti à Ministris Ecclesiarum possit, impudicitia omnis, & impura vita, rogamus, hortamur, & requirimus, ab omnibus, qui Ecclesiis vel modò præfecti sunt, vel postea præficientur, ut vitam suam, summo studio ita piè, temperanter, pudicè & sanctè instituant, & degant, ut non doctrina tantum, sed etiam exemplis vitæ, populo Christi præsent, & ad Christum perducant, nemini vilum solutio- ris, & parum castæ Vitæ offendiculum obicientes. Quibus verò datum non sit, ut extra Coniugium inculpate & sanctè viuant, his prohibere sanctum Coniugium, nostrum esse non ducimus.

Ecce ipsius Pauli verbis matrimonium permisimus. Hæc enim verba Pauli sunt, idque non de primis tantum nuptiis, verum etiam de secundis: Dico autem in Coniugatis, & viduis, bonum eis est, si manserint, ut & ego. Quod si se non continent, contrahant matrimonium; nam satius hoc est, quàm vri. Hanc sententiam Apostolus, sine vlllo personarum discrimine pronuntiauit. Quamobrem siue Laici sint, siue Sacerdotes, siue semel in Cōiugio vixerint, siue in eo nunquā fuerint, consultius est eis matrimoniū inire, quàm in vltione vehementiū libidinū vivere, sibiq; ipsis laqueū, per quē in dānarā impudiciā præcipites dē r, iniicere. Vnde etiam Spiritus Sanctus, per Paulum, id non tam permisisse, tanquam consultius, quàm præcepisse videtur, cum dicit, *quæ uoluerit*, matrimonium contrahant. Ex quibus verbis S. Martyr Cyprianus, de Virginibus, quæ Deo ad castitatem seruandam dicatæ erant, hunc in modum scribit. Si verò perseverare (videlicet in Virginitate) vel nolunt, vel non possunt, melius est ut nubant, quàm ut per concupiscentias suas in ignem incidant. Hæc verba Spiritus Sancti nos quoque iuxta sensum posuimus, idque tali verborum forma, quæ & contractior esset, & cōtra humanam audaciam ac temeritatem munitior. Ita enim in Libro positum est, Quibus verò datum non sit, ut extra coniugium inculpate & sanctè viuant, his prohibere sanctum Coniugium nostrum esse non ducimus, ubi notabis, Librum dicere, Si extra coniugium inculpate & sanctè vivere non possint: quod Apostolus simpliciter dicit, Si se non continent. Deinde inquit Liber, Talibus prohibere sanctū Coniugium nostrū esse non ducimus: quod Apostolus ait, Contrahant Matrimoniū.

Neque etiam dixit Liber, Talibus Coniugium prohibere, &c. sed addidit, Sanctum Coniugium. At sanctum Coniugium, non est mundanum Coniugium, quam Sacrum Ecclesie ministerium magis impedire, quàm promouere solet. Sed tale Coniugium, quod vim habet ad ministerium Ecclesie prouehendum. Quid hoc aliud est, quàm so-

lum mandatum Dei, idque contra humanam temeritatem & audaciam cautissimè proponere?

Iam quis Christianus esse potest, & harum rerum notitia non penitus destitutus, qui adeò necessariam suisque terminis circumscriptam Matrimonij permissionem culpam & reprehendere queat? Iam in Sacerdotum quoque numero tales homines reperiuntur, qui se continere, non possunt, & quibus extra Matrimonium viuere perniciosus laqueus est, id quod nimis, pro dolor, manifestum est, & quotidiana experientia testatur.

Paucissimi etiam hætenus reperti sunt, quibus donum castè & inculpate extra Matrimonium viuendi, fuerit à Domino concessum: vel qui alioquin sapientia & zelo, omnique pietate ad ministerium Ecclesiæ verè idonei fuissent, adeò vt ad eiusmodi ministeria assumere necessarium non esset, eos, quibus extra Matrimonium castam & incontaminatam vitam degere non est donatum: sed tales solummodo admitterentur, quibus datum est sanctè & inculpate extra matrimonium viuere.

Quamuis per se non est consentaneum, etiamsi nulla esset verè cœlibum inopia, Coniugium in ministerio Ecclesiæ reformidare, quod nõ tantum non horret Spiritus Sanctus, sed etiam requirit. Præsertim cum magno Ecclesiæ detrimento experti sumus, quæ mala coniugij, in Sacro Ecclesiæ ministerio repudiatio, adtulerit. Verum tamen, vt iam à nobis dictum est, si solos cœlibes ad Ecclesiæ ministerium assumere propositum esset, talium tamen, qui semetipsos verè propter regnum Dei castrauerunt: simulque idonei sunt, quibus cura animarum administranda committatur, tam exiguus foret numerus, vt haud dubiè vix vel centesimæ Parochiæ suus Parochus præfici posset.

Iam scripsit D. Epiphanius in Cõfutatione Catharorum, quòd aliqui suo tempore Sacerdotibus matrimonium permiserint: eiusque duas causas exponit, quarum vna est, Hominum imbecillitas, quorum intellectus progressu temporis debilis ac tardus factus fuerat: altera, quòd alioquin pro multitudine Ecclesiarum non potuerint idonei ministri comparari. Tales Episcopos, qui eiusmodi causis impulsus Sacerdotibus Matrimonium permiserat. D. Epiphanius nõ dānat, sicut nec Hieronymus.

Cũ igitur cõstet, imbecillitatē Sacerdotũ iam dudum tam grauitè inualuisse, vt multis hætenus sæculis in manifesta impudicitia vixerint, rēque eo deduxerint, vt pij Episcopi nullũ aliud remediũ sciuerint, neque adhuc nostro tempore sciant, quo sceleratam istam vitæ impuritatem, ex ordine Sacerdotum eradicare possent, nisi eis matrimonij contrahendi potestatem facerent. Adhęc cum multitudo populi, qui idoneis ministris opus habet, in tantum creuerit: tales verò sine Coniugij permissione haberi non possint. Quamobrè pij Episcopi, qui populo suo libenter de Christianis, verèque sanctis ac fidelibus Ministris prospicerēt, nõ iisdē de causis, Sacerdotibus suis Matrimonium permitterēt. Quòd haud dubiè veteres sancti, ac verè casti Patres, libèrissimè permisuri fuissent. si talem tamque horredam abominationē Sacerdotalis impudicitia, qualis hoc nostro tempore ob oculos versatur, prauidissent.

In

In maxima parte villarum & oppidorum, vbi Christiana Reformatio nondum recepta est, eò rē deuenisse cōstat, vt si de turpissimo, & impudicissimo homine totius Oppidi percūctandū esset, nemo honestus, ac bonę cōsciētę vir, aliū indicare possit, quā ipsum Parochū. Promiscuē n. alienas vxores ac virgines polluūt, publicęq; apud se fouēt: & interdū nō vnā tātū, sed plures simul itē quas habēt, quoriscunq; libuerit, repudiāt, aliāsq; sumūt: in quo frequēter nec Cō. āguinitatis nec Affinitatis rationē habēt: id q; apud omnes nationes luce Meridiana clarius est.

Iam nemo rectē Deum inuocare potest, qui conscientiam malam habet, & in manifestis sceleribus ac flagitiis, quæ penitus ex Regno Dei excludunt, viuunt.

Constat autem ad idoneum Ecclesiæ ministrum, ante omnia necessariò requiri, vt bonā cōscientiā habeat, viuātque in obediētia Christi, potis etiā sit, ac studeat verā fidē & obedientiam Christi populū fideliter docere. Ad quam rē quantumuis utilis Cælebs vita prædicetur, ad eam tamen nō est necessaria, quandoquidem Spiritus S. ipse Episcopus & ministros Ecclesię requirit, qui sint vnus vxoris mariti. Verū enumeratæ virtutes, cuiusmodi sunt, piū ac Dei timētē esse, ad ministeriū Ecclesiæ potētē, in eoque administrando assiduū, omninò necessariae sunt: adeò vt qui eis destitutus fuerit, non sit ad Ecclesiæ ministerium assumendus: vel si in eo fuerit, non tolerandus. Quare igitur non iudicaretur res esse perniciosissima, id quod necessarium nō est, nēpe Cælibatum, tantoperē vrgerē, interim verò nō curare, quam impij, omnique timore Dei vacui sint, quā impotentes ac negligētes in ministerio Ecclesiastico, qui vulgò Parochiis præficiuntur? sanè hoc est Sacrum Coniugium iuxta furorē Manichæorum, non sanctimoniam Patrum vitare. Hi enim, vt supra diximus, extra matrimonium viuere, sine plena trāditione voluerunt, & matrimonium tanquam frustraneum planēque Ethnicum semper reiecerunt & condemnarunt.

At dicunt Aduersarij, se velle non mōdo matrimoniū vitari, sed magis, omnem lasciuiam & impudicitiam, aliāque scelera, se tales requirere cælibes, qui semetiplos castrarint propter Regnum Dei. Verum qua in re hoc declarant? Quantumuis scelerē ac flagitiosē Pastores, cum illegitimis mulieribus & Concubinis viuant, quantumuis ad Ecclesiæ ministerium inepti & inutiles sint, modo nullam legitimam vxorē habeant, in eo tolerantur. Contra quantumuis insigniter docti, pij, Dei timentes, idonei, ac zelo ardentē viri existant, quamprimū eorū aliquis legitimam vxorem ducit, à Ministerio repellitur. An non ex hoc manifestē patet, Manichæicū prorsus esse, ipsūq; furorē Catharorū, quod Aduersarij legitimū ministerium, in ministris Ecclesiæ damnāt: prohibitam verò damnatāque impudiciā ne reprehendūt quidem.

Cardinalis Campegius liberē pronunciauit in Comitiiis Augustanis. Æquius tolerari posse Sacerdotem, qui multas Concubinas haberet, quā qui vnā tantum vxorem. Et huius dicti sui hanc rationem protulit: propterea quod qui vxorem ducit, rectē se facere arbitratur, & in facto suo sine pœnitentiā & emendatione perseverat: cum

verò qui multas Concubinas habeat, conscius sibi esse quod peccet, atque idcirco facilius posse ad pœnitentiam & emendationem facti sui permoneri.

Hic notent Christiani, quo spiritu huiusmodi ingenia ducantur. Ad Pœnitentiam, & abrogationem Matrimonij, quod per se sanctum est, quòdque Deus nec in Prophético, nec in Apostolico munere, ac ministerio damnauit, ad Episcopale verò ac Sacerdotale officium requisiuit, Cardinalis iste priuatione Præbendarum, imò Carceribus & gladio Sacerdotes adigi voluit: ceterum ad veram pœnitentiam, & damnati illegitimi Concubinatus sublationem, non tantum cogi Sacerdotes noluit, sed quò minus ad talè pœnitentiam & Abrogationem instituendam cogercntur, in omnibus dignitatibus ac ministeriis Ecclesiæ tolerandos voluit.

Fortassis Aduersarij verbis hoc non probabunt, sed dicent, seueritatem ac rigorem Canonum, non minus erga Concubinarios exercendū esse, quàm Coniugatos, plenamque castitatem à Sacerdotibus exigendam. At verbis quidem hoc obicere possunt, vbi id autem opere præstant? Et quot quæso Sacerdotes demonstrare possent, aptos ad Ecclesiæ ministerium, si rigor Canonum contra omnem impudicitiam, suspectamque Sacerdotum vitam, exercendus esset? Quod si veram ac plenam castitatem ministerio Canonum ac Decretorum à Sacerdotibus obtinere possunt, qui sit, vt non iam dudum in Collegiis suis id demonstrarunt, vel demonstrant adhuc: vbi alioquin facilè contra omnia, quæ ad Christianam Reformationem instituendam proponuntur, etiam per eorum Archiepi copum, omnium suffragia sibi conciliare possunt.

Verùm splendore lenociniòque verborum conantur nebulas ac tenebras oculis hominum offundere. Quæ verò opera ipsa intuetur, is facile ac citò iudicauerit, cuiusmodi arbores, cuiusque spiritus homines sint, & quid machinentur.

Producunt etiam istud argumentum, quo nonnulli Patrum vtuntur, quando rationem reddere volunt, quare Sacerdotes debeant à Coniugio abstinere: nempe ex verbis Pauli ad Coniuges, I. Cor. 7. *Ne fraudetis vos inuicem, nisi si quid ex consensu, pro tempore, vt vacetis ieiunio & prædicationis.* Ex quibus verbis talem argumentationem texunt: Si Apostolus plebeis hominibus orationis causa, ad tempus abstinere se præcipit, vt vacent orationi; Quantò magis Leuitis & Sacerdotibus, quos die noctuque pro plebe sibi commissa oportet orare? aliàque id genus Ecclesiæ munera obire? præsertim cum non habeant tales Ministeriorum suorum vicissitudines, ac permutationes, quales Leuitæ & Sacerdotes habebant in veteri Testamento. Illi enim statis temporibus tantum in Templo ministrabant: reliquo verò tempore domestica negotia tractabant.

Posteà quando ad Ecclesiæ ministeria redeundum erat, suum quoque tempus habebant sese purificandi, & ab omnibus domesticis occupationibus ad ministeria Tēpli conuertendi. Dauid enim vigintiquatuor ordines

ordines Sacerdotum instituerat, quorum unusquisque alteri in ministerio Templi succedebat. 1. Par. 24.

Hoc sanè argumento nonnulli Patrum in eadem materia vsi sunt. Verùm illi verè cælabant de vera castimonia, tam in seipsis, quàm in Clericis, & Sacerdotibus suis: ac tali quæ ad ministerij Ecclesiastici promotionem vim habet. Quapropter S. Patribus facilius ignosci potest, quod ex tanto cœlibatus ac castitatis studio, minus interdum directè ex S. Scripturis concludunt, quàm Aduersariis, qui (vt experientia docet) neque de vera cœlibi castitate, neque de vero ac legitimo ministerio Ecclesiastico quicquam curant. Libenter quidem fatemur, vt antea quoque dictum est, S. Patres eiusmodi ministros Ecclesiæ requisivisse, qui extra Matrimonium, sed castè & inculpate viuerent, idque solummodo propter Regnum cœlorum, hoc est, ad maiorem ministerij Ecclesiastici, in Doctrina verbi, in Sacramentis, in Oratione, & Christiana disciplina, propagationem. Quare dubium non est, S. Patres, si præsentem idoneorum Ecclesiæ Ministrorum inopiam, & horrendam Sacerdotalis impudicitie abominationem, quæ tam horribiliter hætenus Ecclesias Christi deuastauit, suis temporibus experti fuissent, longè maiori studio Sacerdotes ad Coniugium hortaturos fuisse, quàm vnquam ab eodem dehortari sunt.

Verùm vtcunque sit, doctrina tamen Patrum hac in parte, nobis ante omnia imitanda est, videlicet, ne doctrinam eorum, vlla in re verbo Dei præferamus, sed eam solummodo ad normam verbi Dei examine- mus, & si ei concordauerit, recipiamus. Cõsideret igitur quilibet Christianus adducta verba Pauli. Neminem prohibet à coniugali thoro, quin potius contrarium permittit, nempe, vt maritus debitam vxori suæ beneuolentiam præstet, & vicissim vxor marito: caueatque vterque ne alterum hæc in parte fraudet. Hoc præcipit. Quod verò ad tempus se continent, id permittit tantùm, & ad tempus: idque cum hac conditione, vt ex communi vtriusque consensu fiat, quo ambo ieiunio & Orationi, hoc est, ardentissime precatiõni vacent. Postea præcipit, vt rursus in vnum conueniant, ne tententur à Satana, propter suam intemperantiam.

Hæc quidem non dicit *κατ' ὄμνησιν*, hoc est, iuxta generale quoddam præceptum seu ordinationem, quæ semper ita esse debeat. Coniugibus enim liberum est, si ambo hoc donum habeant, & ita placeat eis, orationis & spiritalium exercitiorum gratia, à coniugali consuetudine semper abstinere: sed dicit ex consilio, & secundum indulgentiam, non rei male aut vitiose. *ὡς ἡ ψυχή* enim spiritus S. (quam vocem hoc loco Apostolus vsurpat) non potest esse indulgentia eius, quod impurum est, vel non suo modo ad pietatem promouendam confert: sed iusta & æqua permissio eius, quod suo tempore, suaque mensura aliquid vtilitatis & emolumentum adferre potest. Quemadmodū Aristoteles *ὡς ἡ ψυχή* definit, rectam *ἠθ. lib. 6. c. 11.* in iudicio æqui & boni sententiam.

Ex his omnibus manifestum est, Spiritum sanctum hoc loco coniugibus non præcepisse, vt à Coniugali consortio abstineant: sed potius, ne

seipfos eodem defraudent. Abstinere verò solummodo ad tempus, & vt interim Ieiunio & orationi vacent, indulgere ac commendare.

Primum igitur in adducto argumento vitium, hoc est, quod affirmat, Paulum Laicis quoque præcipere, vt ad tempus abstineant, si quando Orationi & ieiunio vacare volunt. Nam D. Paulus nullam de eo legem ponit, sed voluntati Coniugum liberrimum relinquit.

Alterum vitium est, quod hoc dictum Paulus generaliter ad quamuis orationem extendit, cum tamen id de ardentissimis solummodo maximeque feriis precibus, à quibus ieiunium abesse non debet, intellexerit, quæ precandi ratio non adeo frequens est & vsitata.

Quare ex hoc argumento sequeretur, Sacerdotibus quoque perpetuò ieiunandum esse: quod sanè nostris Sacrificis admodum graue & molestum foret. Causam enim propter quam abstinendum sit, non solum Orationem, verumetiam ieiunium, imò vacationem orationi & ieiunio, assignat. Quocirca sicut nemo à Sacerdotibus requirit, vt ieiunio perpetuo & sine intermissione vacent: ita neque concludi ex citato loco Pauli potest, quod debeant semper esse priuati coniugio.

Et quoniam Sacra Ecclesie ministeria maiorem à carnalibus negociis abstractionem requirunt, id pij sacerdotes etiam in matrimonio bene poterunt præstare, non minus quàm sancti Sacerdotes Testamenti veteris, antequam tantus eorum numerus esset, totque ministerij sui ordines & successiones. Quod si quod ad externum attinet, non eadem semper strenuitas obseruaretur, quæ antiqua populo præscripta fuit: cuius Sacerdotes etiam à multis aliis rebus abstinere, ac se purificare debuerunt, vt à morticinorum, aliorumque, à quibus homo abhorret, contactu & contrectatione, quæ tamen animum non polluunt: huic tamen dicto Domini semper adhaerendum est, quo affirmat ea tantum homines contaminare, quæ ex malo corde proficiscuntur, cuiusmodi est, si quis vltra præceptum coniugalem consensum, carnalibus libidinibus & concupiscentiis indulgere vellet. Alioquin si non vterius procedatur, quam Dominus ipse coniugibus ordinauit, cum ipse S. Coniugium Sacerdotali ministerio insituerit, certè oportet vt eorum Coniugium sanctum sit, thorùsque immaculatus.

In quo si quando debitus abstinendi modus non obseruaretur, quando tamen id tolerabilius esset horrenda abominatione, quæ præsens versatur ob oculos, qua miseri Sacerdotes in manifesta spurcicie viuunt, & à lecto fornicationis ad omnia Ecclesie ministeria accedunt, idque vel penitus profligata ac desperata impudentia, vel læsa ac vulnerata conscientia: Quandoquidem veram pœnitentiam ac prauitatis suæ emendationem, apud se non inueniunt.

Hec responsa sùnt ad alterù principale argumētū, cōtra Cōiugiū Sacerdotū, quo quidē antiqui quoq; Patres vsū sūt. Verū lōgè zelo alio, quā nūc Aduersarij nostri faciūt: nec non maiori lenitate erga Sacerdotes vxoratos, quos propter Coniugiū, neq; cōdēnarūt, neq; à ministerio Ecclesie remouerūt. D. Hieronymus quāuis cœlibē vitā, maris laudib; celebrat, Sacerdotes tamē vxoratos, nō tātum nō damnat, verū etiam ingenue fatetur.

fatetur, Apostolum Sacerdotibus Coniugium permisisse. Quando enim Iovinianus, cum quo de præstantia & excellentia virginitatis decertabant, Samuel ei obiiceret, qui vxorem habuit, his verbis ei responderet. Quo verò Samuel in tabernaculo Domini educatus, vxorem duxit, quid hoc ad extenuandam virginitatem facit? Quasi verò non etiam hodiè plurimi Sacerdotes in Coniugio viuunt, & Paulus Episcopum describat, *qui sit vnus vxoris maritus, habeatque liberos in subiectione, cum omni reuerentia.* Hæc ille.

Nunc verò Sacerdotes vxorati feuerissimè ab omni Ecclesiæ ministerio repelluntur, & ad id inepte iudicantur: idque ab eiusmodi hominibus, qui vel ipsi in omni impudicitia viuunt, vel aliis hoc idem liberè, & impunè permittunt, vel vtrunque faciunt, non habentes rationem manifestæ necessitatis, neque lenitatem, quàm sanctè ac verè casti Patres seruauerunt, in hoc negotio, imitantes.

Hæc omnia qui diligenter perpendere volet, is facile deprehendet, nos & coram Deo, & iuxta veterum verè sanctorum & castorum Patrum, iudicium teneri, Sacerdotibus qui alioquin continere se non possunt, S. Coniugium permittere. Et quod sine dubio, doctrinæ damniorum, & furoris Antichristi, ac tyrannidis participes nos faceremus, si talibus Matrimonij contrahendi potestatem non daremus.

Verùm adhuc de secundis nuptiis grauem excitant Aduersarij controuersiam, & tam Patrum dicta, quàm Canones contra eas producunt. At ea omnia longè feuerius damnant, & ab Ecclesiæ ministerio repellunt eos, qui vel antequam ad ministerium Ecclesiæ accesserunt, vel dum in eodem fuerunt, pluribus impudicis mulieribus sese contaminarunt. Quare cum Aduersarij Canones istos, in rebus grauioribus magisque necessariis, & quatenus Dei mandata sunt, tam grauitè & sine omni formidine transgrediantur, sanè non habent, quod eos vlli mortaliū obficiant, in eiusmodi præsertim negotio, quod mandatum Dei non est, sed solummodo inuentum ac traditio hominum.

Verùm non dubitant affirmare, spiritum S. hanc legem tulisse, ne ad Ecclesiæ ministerium assumatur, qui ad secundas nuptias transitum fecerit. Requirit enim eum, vt minister Ecclesiæ, sit vnus vxoris vir, hoc est, quemadmodum ex veteribus nonnulli intellexerunt, qui per omnem vitam suam, vnā duntaxat vxorem habuerit.

At non ignorant Aduersarij, D. Chryostomum, quemadmodum etiam alios antiquos, hanc interpretationem non reicere, quæ vnus vxoris maritum definit eum, quæ simul eodémque tempore, non plures quàm vnā vxorem habet, quæ expositio Scripturæ quoque consentanea est. Hæ enim docent manifestè, vinculum matrimonij mortis interuentu dissolui. Quamobrem iuxta Scripturam nemo potest defunctæ vxoris maritus appellari, sed solummodo viuentis, Idcirco qui vnā tantum vxorem habet superstitem, is secundum Scripturam vnus vxoris maritus est.

Rursus citant Aduersarij Chryostomum in Epistolam ad Titum, vbi *Cap. 2.* alteram quoque, vt ipsi existimant, horū verborū, vnus vxoris vir, expo-

sitionem ponit, nempe, quod is qui defuncta vxore sua alteram duxit, non sit amplius vnus vxoris maritus: quodque talis per id quod Apostolus Episcopum & Sacerdotem requirit, qui sit vnus vxoris maritus, ab Ecclesie ministerio excludatur.

Verum sic se habent verba Chrysoctomi. Proponit verba Pauli, *Si quis est inculpatus, vnus vxoris vir, liberos habens fideles, non obnoxios crimini luxus, aut qui non sint intractabiles.* His postea subiungit in huc modum, *Cuius rei gratia etiam huiusmodi homines in medium adducit? Obstruere prorsus intendit hereticorum ora, qui nuptias damnant, ostendens eam rem culpa carere, imò ita esse pretiosam, vt cum ipsa etiam possit quispiam ad Episcopatus solium subuehi. Castigat hoc ipso etiam impudicos & lasciuos, dum non eos permittit, post secundas nuptias ad Ecclesie regimen, dignitatēque Pastoris assumi. Nam qui defuncte vxori benevolentiam nullam seruasse deprehenditur, quo pacto hic Ecclesie Præceptor esse optimus poterit? Imò quibus criminibus non subiicietur indies? Nolite enim profecto omnes, quod etsi per leges secunda Nuptia permittuntur, multis tamen ea res accusationibus patet. Nullam ergo occasionem præbere subiectis Præsulem vult. Quocirca hic ante omnia posuit, Si quis est sine crimine. Hæc ille.*

Iam videamus vtrum ad secundas Nuptias post obitum primæ vxoris contractas, vel potius ad istud Coniugium, quod post iniustum vxoris repudium, ipsaque adhuc superstitite initur. D. Chrysoctomus scribit, Paulum his verbis duo sibi proposita habuisse, vnum vt Hæreticorum qui sacrum Coniugium damnabant, ora obstrueret, in eo quod Matrimonium rem tam honestam agnoscit, vt cum eo possit aliquid ad Episcopatus solium subuehi, quod cum Aduersarij negent, testantur se cum Hæreticis contra Paulum sentire.

Alterum, vt impudicos & lasciuos castigaret, dum eos non permittit post secundas nuptias ad Ecclesie Regimen, dignitatēque Pastoris assumi. Hic consideret Christianus Lector, vtrum D. Chrysoctomus potuerit Apostolo hoc adscribere, quod secundas Nuptias, post prioris vxoris obitum, legitimè contractas, tanquam culpabilem impudicitiam & lasciuam condemnet: Cum ipse iunioribus viduis præcipiat, vt nubant. i. Timoth. 5. cum dicit, volo iuniores viduas nubere. Iam Spiritus S. nihil percipere potest, quod sit damnata impudicitia & lasciuie. Quare veritati magis consentaneum est, Apostolum hoc loco de istis secundis Nuptiis loqui, quæ prima vxore adhuc in viuis existente ineuntur. Quæ certè nihil aliud sunt, quàm damnata impudicitia, nisi post necessarium diuortium fuerint contractæ.

Tertiò cum dicit, Nam qui vxori defunctæ benevolentiam nullam seruasse deprehenditur, quo pacto Ecclesie hic præceptor esse optimus poterit? Imò quibus criminibus non subiicietur indies? Verum quidem est *decedere*, interdum vti pro eo, quod est è vita discedere: At non semper hanc significationem apud eum habet, sicut dictio ista per se nihil aliud significat quàm discedere, vel abire, quomodo-
cunque id fiat. Cum igitur Paulus ipse præcipiat, vt qui semel in
Matri-

monio fuerunt, si se continere nequeant, denuò Matrimonium contrahant, propterea quod sit melius nubere quàm vri, quibus criminibus subiacerent secundæ nuptiæ? Quam benevolentiam maritus vel vxor, alteri coniugum vel debet, vel præstare potest, in eo, quod post eius ex hac vita discessum, secundas nuptias contrahit vel nõ contrahit? Quandoquidem Coniugium præsentis tantùm vitæ vinculum est. Si verò quis vxorem suam, tam duriter & iniuriolè tractat, vt coacta maritum suum deserat, aut ab eodem sine merita & iusta causa repudietur, talis vxori suæ debitam benevolentiam non seruabit, iustisque ac meritis criminibus subiectus est, atque idcirco indignus, qui ad sacerdotale ministerium assumatur, Quicumque vocatus ad Matrimonium, id in Domino contrahit, is diuinæ ordinationi obtemperat, quòdque vna quælibet pia vxor, quæ per mortem ad Dominum migrat, in relicto marito suo probat, quod nullis Christianis criminibus subiacet. Quare Sacris litteris, piòque intellectui, quemadmodum vniuersæ doctriinæ D. Chrystostomi longè magis consentaneum est, vt in his illius verbis, per vxorem *αὐτῆς θύρας* intelligamus, quæ iniusta de causa à marito suo repudiata est, quàm quæ mortis interuentu fuerit à marito suo separata.

Quartò scribit S. iste Pater, nostis profectò omnes, quod etsi per leges secundæ nuptiæ permittuntur, multis tamen ea res accusationibus patet. Debentne hæc de secundis Nuptiis, quæ post obitum primæ vxoris in Domino contrahuntur intelligi? Quis Christianus dicet, has secundas rem esse, quæ multis pateat accusationibus, & per leges tantùm, non etiam Scripturam permitti? Spiritus sanctus enim eas in illis requirit, qui sunt ad eas destinati. Porro quod Deus requirit ac præcipit, quid homo in eo accusare potest? Equidem Imperatoriæ leges tale coniugium idèd non permittunt: res enim eiusmodi est, quam nemo vnquam permissione indigere indicauit. Verum secundæ nuptiæ, quæ post diuortium nulla iusta de causa, nullaque vrgente necessitate, contrahuntur, tales sunt, vt eas Imperatoriæ quidem leges, sicut & Mosaicæ, indulgeant, multis tamen apud pios criminibus meritiò pateant. Ex quo rursus apparet, D. Chrystostomum hoc loco non de secundis nuptiis, post obitum prioris Coniugis contractis, sed de iis, quæ Coniuge altero iniustè repudiato adhuc superstitute incuntur, locutum esse.

At ponamus D. Chrystostomum hoc loco istam interpretationem Pauli, quæ aliorum quorundam est, imitatum esse, eumque vnus vxoris maritum intellexisse, qui per omnem vitam suam non plures, quàm vnã vxorem habuerit, quod tamen ex hæctenus enumeratis causis, item ex eo quod idem iste S. Pater, scribens in Epistolam ad Timoth. alteram expositionem tanquam certiozem anteponit, conici non potest, hoc tamen verum & indubitatum manet, neminem Christianum hæc interpretationem Pauli, quæ vult istum vnus vxoris maritum esse appellatum, qui simul & eodem tempore vnã quæritat vxorem habet, reit-

cere posse, quemadmodum nec Hieronymus eam reiicit, & D. Chryso-
stomus ad Timoth. eam tanquam suam ac longè certiozem proponit.

Si igitur nemo eam reiicere potest, sequitur non esse necessarium, ve
tantummodo vnus vxoris vir appelletur, qui in omni vita sua vnā
duntaxat habuerit. Si non est necessarium, neque etiam certum est, Spi-
ritum S. per D. Paulum noluisse ad Ecclesiæ ministerium assumi, qui se-
cundam vxorem primā defuncta in Matrimonium duxerit. Si certum
non est, affirmare nemo potest, quod præceptum Dei sit. Leges enim
Dei certas, minimèque ambigui sensus esse oportet. Si non est lex Dei,
est & manet traditio hominū, de qua vniciūque Episcopo permillum
est liberè pro ædificationis gratia dispensare.

Ponamus verò, non concedamus (sicut concedere nemo potest, Catho-
lica enim & orthodoxa est interpretatio Chrystomi, in cap. 3. 1. Tim.)
Apostolum Paulum certò ad ministerium Ecclesiæ tales requirere, qui
sint ita vnus vxoris mariti, ut quislibet eorum, vnā tantum vxorem, in omni
vita sua habuerit, ex eo tamen non sequeretur, Apostolum propterea nul-
lo modo voluisse, ad hoc ministerium assumi, qui post obitum vxoris
primæ, secundam duxerit. Non magis quàm ex hoc dicto Pauli, non
nouitius, consequitur, Nullum omninò nouitium ad hoc ministerium
admittendum esse. Si enim Nouitius aliquis esset, qui istis donis ac vir-
tutibus, quæ ad Episcopale munus necessariò requiruntur, reliquis om-
nibus, quantumuis in fide & Clericatu adultis antecelleret, is certè di-
gnus esset, qui præ senioribus istis Clericis ad Episcopale munus subue-
heretur. Quemadmodum D. Ambrosio contigit, qui antequam Baptiza-
tus esset, ad Episcopatum eligebatur, cū tamen Mediolani tunc tem-
poris multi essent in Ecclesia adulti Clerici. Sic D. Augustinus repente
ex Laico Sacerdos creabatur, antequam in inferioribus ordinibus fuisset
probatas, atque idcirco nonnulla ex parte neophytus: id enim iam pri-
mum circa tertium annum à Baptismo eius contigit. Iam sine dubio e-
rant in Hippone, qui non solum in Christianismo, verumetiam in mi-
nisteriis Ecclesiasticis longè diutius se satis probauerant. Quoniam verò
D. Augustinus maioribus ac præstantioribus donis prælitus erat, ad Ec-
clesiam sana doctrina ædificandam, idè reliquis omnibus præfere-
batur.

Quemadmodum iam de eo, qui ratione temporis neophytus est, dis-
pensari debet: talisque neophytus, qui reliquis quantumuis in fide &
Clericatu adultis, doctrina, conuersatione vitæ, zelo, grauitate, & aucto-
ritate apud populum præpollet, antefendus est. Sic etiam si mens Apo-
stoli fuisset (quod tamen non modo incertum est, verumetiam alter sen-
sus in genere, cum doctrina Pauli, & S. Scriptura magis concordat) quod
ad Ecclesiæ ministerium eos requireret, qui in omni vita sua non plu-
res quàm vnā vxorem habuissent: nihilominus tamen si quispiam in-
ueniretur, qui secundam, vel etiam tertiam vxorem post obitum primæ
duxisset, in omnibus aut Episcopalibus donis, & virtutibus reliquis om-
nibus, qui vel nullas vnquam, vel vnā tantum vxorem
in vita habuissent, antecelleret, talis omnibus malis esset illi in
Epis.

Episcopali munere preponendus. Etenim in vniuscuiusque officij ac ministerij administratione principaliter respiciendum est, quod ad tale id munus maximè necessarium est. Iam verò confessum est, quod præstantia in doctrina, & aptitudine ad docendum, vnà cum sancta vita, ad Sacerdotalis & Episcopalis muneris administrationem maximè operè necessaria sit: vnà verò duntaxat vxorem habuisse per se non sit. Plures enim quàm vnà in Domino vxores habuisse, peccatum non est. Omne enim matrimonium in Domino contractum, sanctum est, omnisque thorus immaculatus, necnon à spiritu S. ad sacrum Ecclesiæ ministerium sine vllò numerorum discrimine requisitum. Simpliciter enim positum est, vnius vxoris vir. Qualis vnusquisque est, qui vnà tantum superstitem habet, quantumuis multæ interuentu mortis ab eo separatæ fuerint.

Vtterius instant Aduersarij, & adferunt dictum quoddam D. Augustini, ex 18. cap. lib. de bono Coniugali, vbi Sanctus iste Pater scribit, Eum qui prima vxore defuncta, alteram duxerit, normam Sacramenti, hoc est, spirituales significationem, ad signaculum ordinationis Ecclesiasticæ necessariam, amisisse. Et hoc aiunt Augustinum strenuè ex Paulo demonstrare.

Resp. Prior pars vera, videlicet D. August. hæc verba scripsisse, quod verò ea solidè ex Apostolo Paulo demonstrat, id neque in hoc capite, neque in alio quouis loco à quoquam ostendi potest. Id enim probare D. August. ne verbo quidem conatus est: sed tantummodo causas inuestigat, quare in nouo Testamento ista consuetudo obseruetur, vt ad Ecclesiæ gubernacula non sit ordinandus, nisi qui vnà tantummodo vxorem in vita habuerit. Has verò causas ex spirituali significatione, quam ipse Sacramentum appellat, elicit, cum in hunc modum scribit.

Sicut sacramentum pluralium nuptiarum illius temporis significauit futuram multitudinem Deo subiectam in terrenis omnibus gentibus: sic sacramentum nuptiarum singularum nostri temporis, significat vnitatem omnium nostram, subiectam Deo, futuram in vna cœlesti ciuitate.

Hanc rationem adfert D. Augustinus istius legis, qua prohibetur *q. qui primis vxoribus suis defunctis, secundas duxerunt, ad sacerdotale, vel Episcopale munus admitti: etiamsi secundam vxorem ducere non sit peccatum. Ita, inquit, non absurde visum est, eum qui excessit vxorum numerum singularem, non peccatum aliquod commississe, sed normam quandam Sacramenti admisisse, non ad vitæ bonæ meritum, sed ad ordinationis Ecclesiasticæ signaculum necessariam.*

Quid demonstrationis est in his verbis? Quod verbum vlt. ex Paulo, vel ex alio quouis scripturæ loco citatum? Primùm sine vlla demonstratione recipit D. Augustinus, istam verborum Pauli interpretationem, quæ hunc tantummodo vnius vxoris maritum à Paulo requisitum tradit, qui per omnem vitam suam, vnà duntaxat vxorem habuerit. Ea verò incerta est, vt antea iudicauimus: altera

verò, nempe quod Paulus eum vnus vxoris virum agnoscat, & appellet, qui simul vnā tantum habet, tam doctrinæ Pauli, quàm S. scripturæ cum verbis, tum sensu magis consentanea est.

Secundò, adhuc vltèrius expositionem eorum recipit & commendat, quæ si in eum re ipsa exercita fuisset, longè ab omni ministerio Ecclesiastico eum propulisset.

Posteaquam enim dixit, eum, qui alteram vxorem duxisset, non esse ordinandum ad ministerium Ecclesiasticum, statim subiicit, Quod acutius intellexerunt, qui nec eum qui Catechumenus, Vel paganus habuerit alteram, ordinandum esse censuerunt.

Quod si robur quoddam habere deberet, iustius sanè esset, quemadmodum D. Hieronymus in 1. cap. Epistolæ ad Titum scribit, vt à Sacro Ecclesiæ ministerio arcerentur, qui ante conuersionem suam, vāgam per meretrices ante exercentes libidinem, vnā regenerati vxorem acceperint. Iam D. Augustinus, quemadmodum ipse de se scripsit: & confessus est, duas antequam baptizatus esset, concubinas habuit, Lib. Confes. 6. cap. 14. Quamobrem nec ipse debuisset, vel ad Sacerdotium, vel ad Episcopatum legi, si hic genuinus fuisset verborum Pauli sensus, & lex Ecclesiæ.

In Epistola ad Corinthios. Hinc est quòd D. Hieronymus, non magnus alioquin Matrimonij, in primis verò secundarum nuptiarum prædicator, eam interpretationem, tanquam superstitiosam anxietatem taxauit & reiecit.

Ex hoc vnicuique obuium est videre, D. Augustinum sui dicti de necessitate singularum Nuptiarum ad ministerium Ecclesiasticum, vbi quis vnā duntaxat vxorem in vita sua habuit, nullam omninò demonstrationem proferre: sed expositionem istam ab hominibus, sine fundamento, obiter acceptam, etiam sine fundamento ad demonstrationem tradidisse. Si enim similitudo, quā D. Augustinus introducit, plurimum valere permittatur, quid derogabitur spirituali significationi, quod omnes fideles Christo Domino desponsati, in futura celesti vita ipsi in perfectissima vnitatem dediti futuri ac victuri sint, si quis vnā duntaxat vxorem simul habeat, siue illa secunda sit, siue tertia aut quarta, semper tamen priore defuncta. Ipse tamen August. Sacramentum istud, hoc est, spirituales significationem eius, quod Dominus in Nouo Testamento multas Ecclesias sibi desponsatas, esset habiturus, in pluralibus nuptiis antiquorum, qui plures quàm vnā vxorem simul habebant. Quare igitur id, quod tempore Noui Testamenti singuli Christiani, singulas vxores habent, bona significatio esset illius, quod Ecclesiæ tandem in Christo vnum cor, & vnā animam sint habituræ, ac futuræ Domino in sponsam arctissimæ vnitatis, & concordie vinculo coniunctam.

Præter hæc omnia, neque illud prætereundum est, quod etsi D. Augustinus, interpretationem istam, pro mente & lege Pauli agnouit, videlicet, neminem ad Ecclesiæ ministerium admittendum esse, qui etiam ante Baptismum secundam vxorem habuerit: eam tamen legem non

non adeò rigidam agnouit, vt de ea dispensari non posset. Nam & ipse Sacerdotale & Episcopale munus assumpsit, cum tamè binas ante concubinas habuisset, ambàsque simul superstites. Quòd sanè longè deterius fuit, quàm si duas legitimas vxores habuisset, vnam post alteram defunctam.

Quæ de secundis Nuptiis dicenda restant, superius in Articulo de Matrimonio in genere adducta sunt.

Christianus Lector, qui hæc omnia, quæ hætenus producta sunt, pia ac Christiana mente intueri ac perpendere volet, certissimè cognoscat. Matrimonium iuxta verbum Dei in Domino initum, hoc est ab & cum illis, qui ad id à Domino vocati, & alioquin pij Deique timentes sunt, in nullo Ecclesiæ ministro esse damnandum, siue in Sacerdotali ordine contrahatur, siue ante eum contractum fuerit, siue primum sit, siue secundum. Deinde etiam, quod etsi S. Patres temporaliter eos, qui in Sacerdotali munere vxores duxissent, ministerio suo exuebant, eosque qui post obitum primæ vxoris secundas nuptias contraxissent, ad ministeriũ istud nõ admittebāt: id tamen ita obseruauerint ex propria opinione sua, sine vllò certo ac firmo fundamento S. scripturæ, quæ omne Matrimonium in Domino initum sine vllò personarum discrimine, ministeriorum, vel numerorum sanctum omnibusque liberum agnoscit. Et quoniam S. Patres sanctum Coniugium in Sacerdotibus tolerarunt, omnem verò impudicitiam, ac suspectam vitam non tolerarunt, manifestum est, eos sine omni dubio, hoc nostro tempore, Sacrum Coniugium Sacerdotibus omnibus modis, etiam secundo & tertio libenter permissuros fuisse, potius quàm tam flagitiosam ac sceleratam impudicitiam, tamque horribilem Ecclesiarum deuastationem paterentur, quemadmodum tot hætenus annis Aduersarij pertulerunt, feruntque adhuc quotidie.

Iam nostri muneris fuit, iuxta doctrinam omnium S. Patrum, vt verbum Dei omnibus, omnium hominum placitis, & opinionibus antefereamus. Veramque & efficacem Ministeriorum sanctimoniam, omnibus ementitis titulis ac votis præferemus. Et quoniam prohibere Matrimonium, siue primum, siue secundum, aut tertium, siue Sacerdotibus, siue aliis, qui alioquin ad id à Deo vocati, & donati sunt, non autem vt extra id Deo seruiant, sine dubio doctrina Dæmoniorum est, & opus Antichristi, atque idcirco certa omnis sanctimonix euersio, totiusque Ecclesiastici ministerij, non potuimus nos tantæ abominationis diutius participes facere, sed debuimus ex indubitato verbo Dei, de vastatis, ac miserè dissipatis Ecclesiis Christi, ministerio Matrimonij, quod semper & in omnibus, qui ad id vocati sunt, sanctum est, rursus de honestis, castis, atque idoneis ministris providere:

Hætenus de Cœlibatu Sacerdotum.